



Modeli odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece izložene riziku socijalne isključenosti u ustanovama RIPOO

Models of Response to Educational Needs of Children at Risk of Social Exclusion in ECEC Institutions



Ovaj je rad financirala Hrvatska zaklada za znanost projektom IP-2019-04-2011

This work has been fully supported by Croatian Science Foundation under the project IP-2019-04-2011

DRŽAVNI STRUČNI SKUP ZA ODGOJITELJE, STRUČNE SURADNIKE I RAVNATELJE U DJEČJEM VRTIĆIMA: „MODELI ODGOVORA NA ODGOJNO-OBRAZOVNE POTREBE DJECE IZLOŽENE RIZIKU SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI U USTANOVAMA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA U RH”

Rizici socijalne isključenosti u ranom djetinjstvu: rezultati pilot istraživanja

dr. sc. Sandra Antulić Majcen



Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

17. i 18. ožujka 2021.



SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET

Rizici socijalne isključenosti djece rane i predškolske dobi



Socijalna isključenost djece u ranoj i predškolskoj dobi se definira kao multidimenzionalni konstrukt koji uključuje ekonomske, socijalne, kulturne, zdravstvene i druge aspekte nepovoljnosti i deprivacije koji pojedinačno ili u kombinaciji mogu imati utjecaj na razvoj djeteta.

(Bouillet, Domović, 2021)

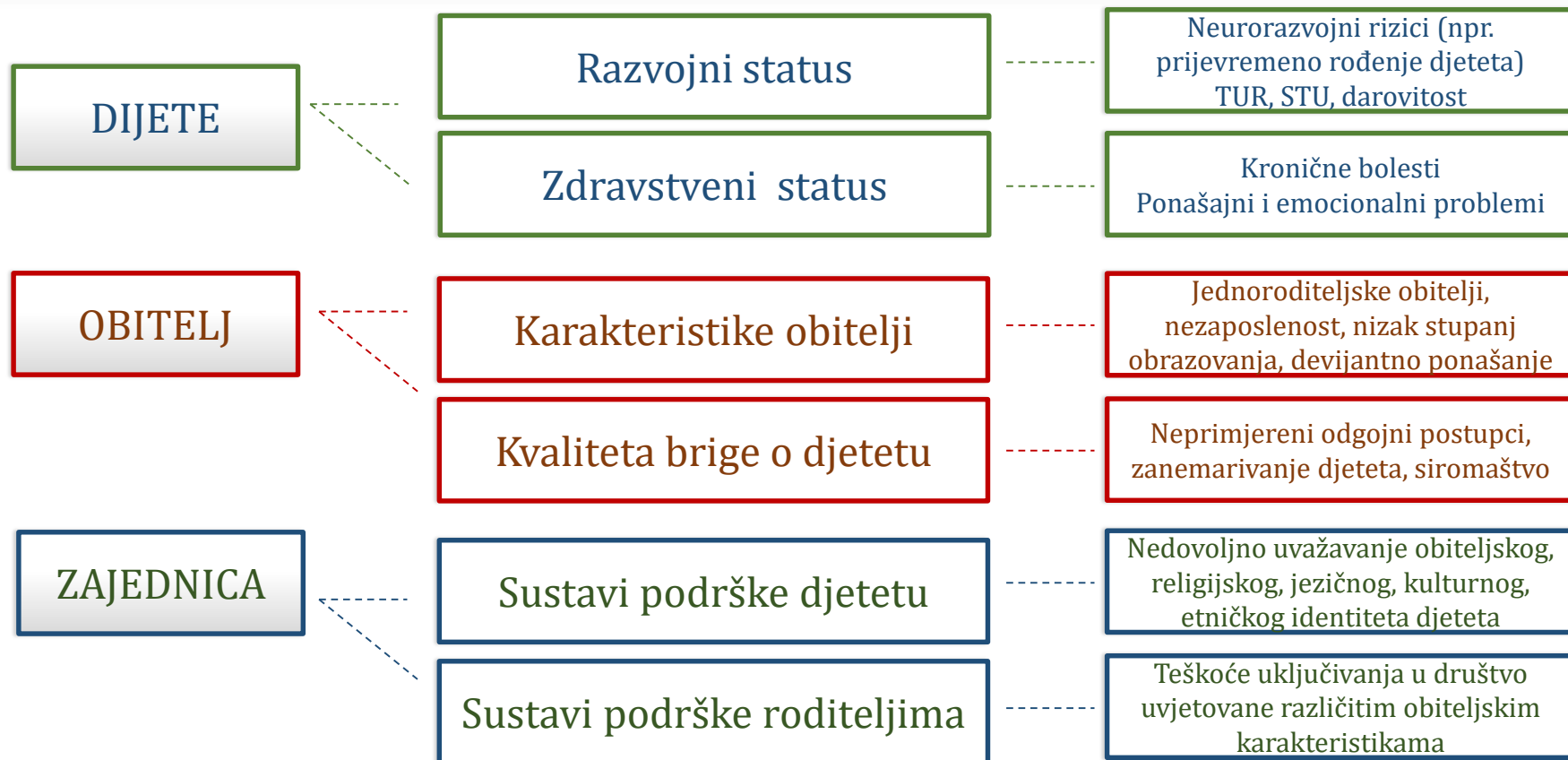


Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

DRŽAVNI STRUČNI SKUP ZA ODGOJITELJE, STRUČNE SURADNIKE I RAVNATELJE
U DJEČJEM VRTIĆIMA: „MODELI ODGOVORA NA ODGOJNO-OBRAZOVNE POTREBE
DJECE IZLOŽENE RIZIKU SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI U USTANOVAMA RANOG I
PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA U RH”, 17. i 18. ožujka 2021.



Činitelji rizika socijalne isključenosti djece rane i predškolske dobi



METODOLOGIJA



ISPITANICI

- ✓ 443 djeteta (roditelji i odgojitelji)
 - ✓ prosječna dob djece 5,83 (SD=0,57; min=5; max= 7,4)
 - ✓ spol djeteta: 222 djevojčica (50,1%) i 221 dječaka (49,9%)

INSTRUMENTI

- ✓ Upitnik za procjenu etioloških i fenomenoloških aspekata razvoja djece rane i predškolske dobi (verzija za roditelje i verzija za odgojitelje)

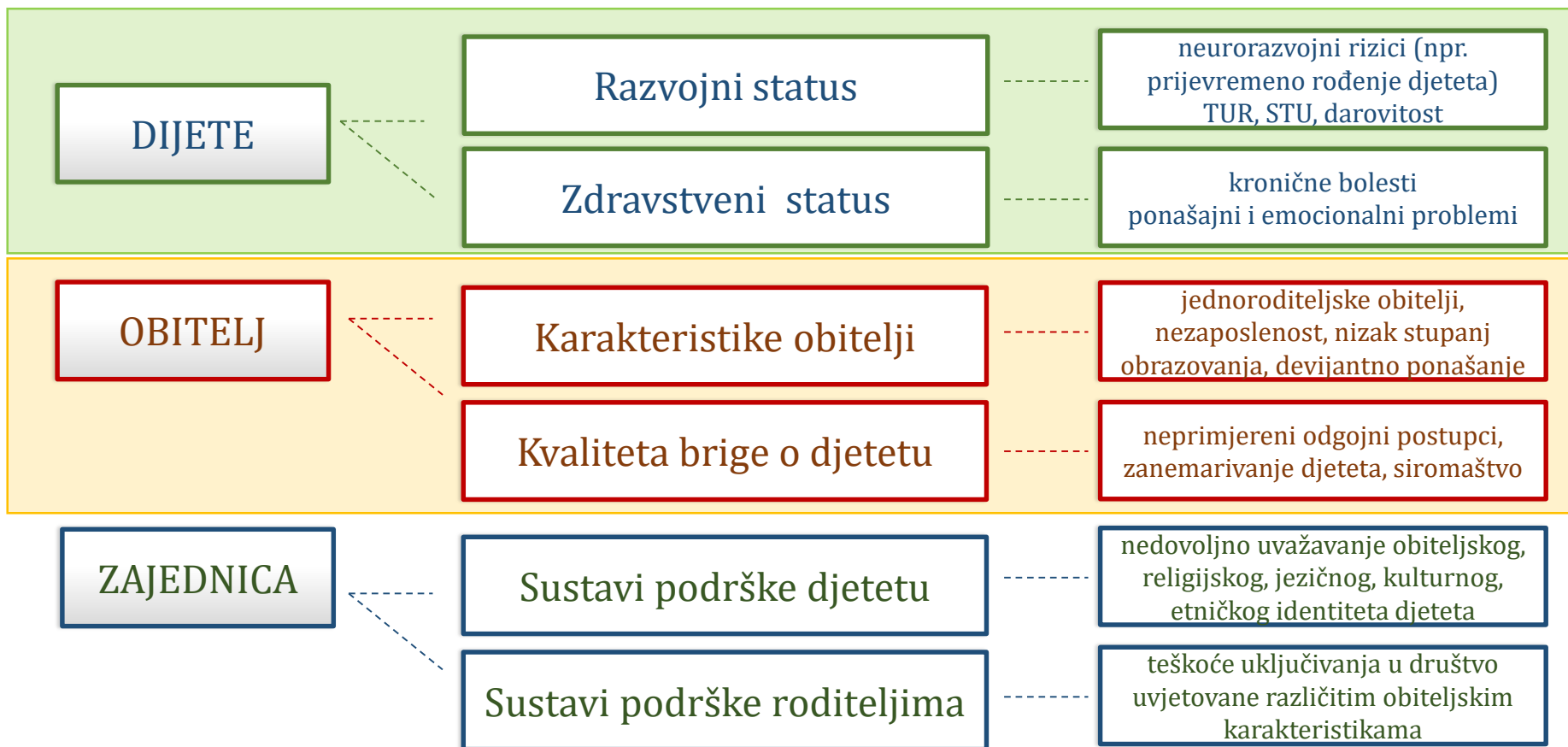
POSTUPAK

- ✓ podaci su prikupljeni tijekom provedbe pilot istraživanja (studeni 2020. godine) u 10 dječjih vrtića iz sedam županija. Upitnike su popunjavali roditelji i odgojitelji.

✓ STATISTIČKE ANALIZE



Činitelji rizika socijalne isključenosti djece rane i predškolske dobi



REZULTATI (PROCJENE RODITELJA)



DIJETE

Razvojni status

Zdravstveni status

Uključenost djeteta u tretmane u posljednjih 12 mjeseci:

	N	%
TRETMAN LOGOPEDA	119	26,9
TRETMAN PSIHOLOGA	20	4,5
SPECIJALISTIČKI MEDICINSKI TRETMAN	12	2,7
RADNU ILI FIZIKALNU TERAPIJU	10	2,3
TRETMAN EDUKACIJSKOG REHABILITATORA	8	1,8
TRETMAN CENTRA ZA SOCIJALNU SKRB	4	0,9
NEKI DRUGI TRETMAN	21	4,7

dječaci > djevojčice

- ✓ nisu utvrđene razlike u odnosu na dob
- ✓ statistički značajna povezanost s traumatičnim iskustvima.

REZULTATI (PROCJENE RODITELJA)



Traumatična iskustva koje je dijete doživjelo:

	N	%
VIŠEDNEVNE HOSPITALIZACIJE	88	19,9
SMRT BLISKOG ČLANA OBITELJI	59	13,3
RAZVOD RODITELJA	24	5,4
OZBILJNU FIZIČKU POVREDU	15	3,4
DUGOTRAJNO ODVAJANJE OD RODITELJA	14	3,2
KONFLIKTNE OBITELJSKE ODNOSI	13	2,9

dječaci > djevojčice

- ✓ nisu utvrđene razlike u odnosu na dob
- ✓ statistički značajna povezanost s tretmanima.

<1% DJECE DOŽIVJELO JE NEIMAŠTINU, IZBJEGLIŠTVO, OBITELJSKO NASILJE

REZULTATI (PROCJENE ODGOJITELJA)



Traumatična iskustva koje je dijete doživjelo:

	ROD	ODG	
VIŠEDNEVNE HOSPITALIZACIJE	19,9 %	5,2 %	↘
SMRT BLISKOG ČLANA OBITELJI	13,3 %	3,8 %	↘
OZBILJNU FIZIČKU POVREDU	3,4 %	0,5 %	↘
DUGOTRAJNO ODVAJANJE OD RODITELJA	3,2 %	2,0 %	↘
KONFLIKTNE OBITELJSKE ODNOSI	2,9 %	3,4 %	↗
RAZVOD RODITELJA	5,4 %	5,6 %	↗

✓ statistički značajna korelacija procjena roditelja i odgojitelja ($r=0,235$; $p<0,01$)

0 % DJECE DOŽIVJELO JE NEIMAŠTINU, IZBJEGLIŠTVO, VRŠNJAČKO NASILJE

➤ Kvalitetnija komunikacija i razmjena informacija!

REZULTATI (PROCJENE ODGOJITELJA)



Procjena razvojnog, zdravstvenog, obiteljskog i socijalnog statusa djeteta:

	N	%
RAZVOJNI STATUS DJETETA (NEURORAZVOJNI RIZICI, TEŠKOĆE U RAZVOJU, SPECIFIČNE TEŠKOĆE UČENJA)	61	13,8
ZDRAVSTVENI STATUS DJETETA (KRONIČNE BOLESTI, PONAŠAJNI I EMOCIONALNI PROBLEMI)	27	6,1
SOCIJALNI STATUS DJETETA (RIZIK OD SIROMAŠTVA I SIROMAŠTVO, MANJINSKI ETNIČKI IDENTITET, STATUS MIGRANTA)	8	1,8
OBITELJSKI STATUS DJETETA (NEPOVOLJNE KARAKTERISTIKE RODITELJA, NEPRIMJERENA KVALITETA BRIGE O DJETETU)	6	1,4

➤ **19,4% DJECE IZLOŽENO JE BAREM JEDNOJ OD NAVEDENIH SKUPINA RIZIKA.**

- ✓ nisu utvrđene statistički značajne razlike u odnosu na spol, niti dob.
- ✓ za tek 7,7% djece odgojitelji procjenjuju da su u riziku socijalne isključenosti.

REZULTATI (PROCJENE ODGOJITELJA)



Podaci o razvojnom i zdravstvenom statusu djeteta

PODRUČJA RAZVOJA	OZBILJNA ODSTUPANJA	UMJERENA ODSTUPANJA	BLAŽA ODSTUPANJA	NE MOGU PROCIJENITI
(FUNKCIJE I STRUKTURA TIJELA)	% (N)	% (N)	% (N)	% (N)
KOGNITIVNE FUNKCIJE	0,7 (3)	3,4 (15)	5,9 (26)	0,5 (2)
SENZORNE FUNKCIJE: VID	0,7 (3)	0,7 (3)	2,9 (13)	-
SENZORNE FUNKCIJE: SLUH	1,4 (6)	0,2 (1)	1,4 (6)	-
SENZORNE FUNKCIJE: DODIR	0,5 (2)	-	2,7 (12)	-
GLAS I FUNKCIJE GOVORA	3,8 (17)	4,3 (19)	14,4 (16)	-
MOTORIČKE FUNKCIJE	1,1 (5)	2,0 (9)	8,4 (37)	-
FUNKCIJE METABOLIZMA	0,5 (2)	0,9 (4)	2,0 (9)	5,9 (26)
FUNKCIJE KOŽE	0,7 (3)	1,1 (5)	2,3 (10)	1,6 (7)
FUNKCIJE KRVNOG, IMUNOLOŠKOG ILI DIŠNOG SUSTAVA	0,5 (2)	0,7 (3)	3,6 (16)	5,0 (22)

✓ dječaci > djevojčice

REZULTATI (PROCJENE ODGOJITELJA)



Podaci o razvojnom i zdravstvenom statusu djeteta

AKTIVNOST I SUDJELOVANJE	OZBILJNA ODSTUPANJA	UMJERENA ODSTUPANJA	BLAŽA ODSTUPANJA	NE MOGU PROCIJENITI
	% (N)	% (N)	% (N)	% (N)
UČENJE I IGRA	1,1 (5)	2,5 (11)	9,7 (43)	0,2 (1)
KOMUNIKACIJA	1,8 (8)	3,4 (15)	15,3 (68)	0,2 (1)
KRETANJE	0,7 (3)	1,1 (5)	5,9 (26)	-
BRIGA O SAMOME SEBI	1,1 (5)	0,2 (1)	9,3 (41)	-
MEĐULJUDSKI ODNOSI	1,1 (5)	2,7 (12)	13,5 (60)	0,2 (1)
PREHRANA	0,9 (4)	3,4 (15)	11,7 (52)	0,9 (4)
SPAVANJE	0,5 (2)	0,9 (4)	3,4 (15)	7,0 (31)
IZVRŠAVANJE ZADATAKA I SLIJEĐENJE UPUTA	1,4 (6)	2,3 (10)	14,2 (63)	-

- ✓ dječaci > djevojčice; u odnosu na DOB nema razlika
- ✓ ¼ djece ujedno je izloženo rizicima iz područja aktivnosti i sudjelovanja i rizicima povezanim s područjima razvoja (f-je i struktura tijela)

REZULTATI (PROCJENE ODGOJITELJA)



Podaci o područjima iznadprosječnog razvoja

AKTIVNOST I SUDJELOVANJE	N	%
KOGNITIVNE SPOSOBNOSTI	71	16,0
KOMUNIKACIJSKE SPOSOBNOSTI	62	14,0
SPOSOBNOSTI UMJETNIČKOG IZRAŽAVANJA	55	12,4
MOTORIČKE SPOSOBNOSTI	45	10,2
NEŠTO DRUGO	10	2,3

- ✓ djevojčice > dječaci
- ✓ s povećanjem dobi povećava se učestalost

➤ UZ IZNADPROSJEČAN RAZVOJ

- 5,4 % djece ujedno i odstupa u području aktivnosti i sudjelovanja
- 3,6 % djece ujedno i odstupa u području funkcija i strukture tijela
- 5,2 % djece je iznadprosječno i odstupa u oba područja razvoja

REZULTATI (PROCJENE ODGOJITELJA)



Ponašanje djeteta u odnosu na rizike socijalne isključenosti

- Skala procjena od pet stupnjeva
 - 1 – nikada
 - 2 – jednom mjesečno
 - 3 – nekoliko puta mjesečno
 - 4 – jednom ili više puta tjedno
 - 5 – svakodnevno
- Procjene odgojitelja i procjene roditelja
 - visok stupanj slaganja
- Faktorskom analizom utvrđene su četiri subskale
 - 26 čestica
- Dobre metrijske karakteristike (Cronbach $\alpha = 0,90$)

REZULTATI (PROCJENE ODGOJITELJA)



**Ponašanje djeteta u odnosu
na rizike socijalne
isključenosti**

($r=0,204^{**}$)

($r=0,226^{**}$)

neprijemljivo iskazivanje
ljutnje, verbalni sukobi (djeca i
odrasli), kršenje pravila,
impulzivnost, prkošenje
odraslima, otpor, razdražljivost,
ignoriranje uputa

✓ statistički značajno slaganje
roditelja i odgojitelja

($r=0,217^{**}$)

žalost bez neposrednih poticaja,
plačljivost, zabrinutost (budući
događaji), zabrinutost da ne
počini neku grešku, visoka
samokritičnost

($r=0,349^{**}$)

strah zbog govora u većoj grupi,
nelagoda kad prilazi drugoj
djeci, strah zbog sudjelovanja u
aktivnostima, sramežljivost,
povučenost

teškoće s održavanjem pažnje,
ometanje grupnih aktivnosti,
nezainteresiranost, izbjegavanje
odlaska u vrtić/kući,
osamljivanje, zbunjenost

($r=0,257^{**}$)

REZULTATI (PROCJENE ODGOJITELJA)

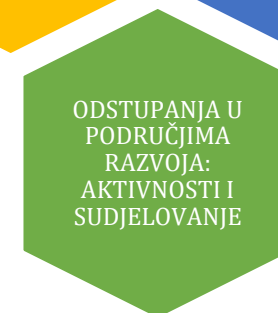
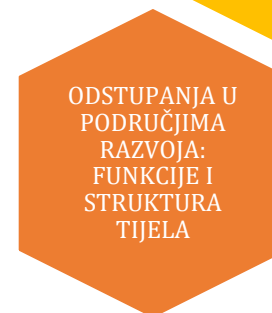


Ponašanje djeteta u odnosu na rizike socijalne isključenosti

veća učestalost ispitivanih ponašanja kod djece izložene rizicima vezanim uz:



manja učestalost ispitivanih ponašanja kod djece izložene rizicima vezanim uz:



ZAKLJUČNO



- ✓ **75% upitnika s procjenama roditelja i odgojitelja.**
- ✓ **Visok stupanj slaganja procjena roditelja i odgojitelja**
 - ✓ procjena ponašanja djeteta u obiteljskom okruženju i u vrtiću.
- ✓ **Razlike u procjenama roditelja i odgojitelja**
 - ✓ rizici vezani uz razvojni i zdravstveni status djeteta
 - ✓ rizici vezani uz obiteljske prilike i obiteljsko okruženje.
- ✓ **Prema procjenama odgojitelja 19,4% djece u riziku je socijalne isključenosti**
 - ✓ najučestaliji su rizici povezani s razvojnim i zdravstvenim statusom djeteta (glas i funkcije govora te komunikacija), slijede rizici u socijalnom i obiteljskom statusom.
- ✓ **Važnost prepoznavanja rizika socijalne isključenosti.**
- ✓ **Važnost kvalitetne dvosmjerne komunikacije s roditeljima.**





Modeli odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece izložene riziku socijalne isključenosti u ustanovama RIPOO

Models of Response to Educational Needs of Children at Risk of Social Exclusion in ECEC Institutions



Ovaj je rad financirala Hrvatska zaklada za znanost projektom IP-2019-04-2011

This work has been fully supported by Croatian Science Foundation under the project IP-2019-04-2011

Hvala!

morenec@ufzg.hr

<http://morenec.ufzg.hr/>



Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

DRŽAVNI STRUČNI SKUP ZA ODGOJITELJE, STRUČNE SURADNIKE I RAVNATELJE U Dječjem vrtićima: „MODELI ODGOVORA NA ODGOJNO-OBRAZOVNE POTREBE DJECE IZLOŽENE RIZIKU SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI U USTANOVAMA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA U RH”, 17. i 18. ožujka 2021.



SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET